

Adiona Protocol Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling Meldcode met afwegingskader voor kindercoaches die als deelnemer zijn aangesloten bij Stichting Adiona, beroepsorganisatie voor kindercoaches

Meldcode vanaf 1-1-2019 voor de bij stichting Adiona aangesloten kindercoaches

De Meldcode is een stappenplan voor zelfstandig werkenden kindercoaches bij (de overweging tot) melding van (vermoedens van) huiselijk geweld en kindermishandeling en goedgekeurd door de Landelijke Vakgroep Aandachtsfunctionarissen Kindermishandeling (LVAK).

Inleiding

Per 1 januari 2019 zijn zorgaanbieders wettelijk verplicht een aangepaste 'Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld' te hebben. Deze Meldcode is een voortzetting van het per 1 juli 1993 verplichte stappenplan dat jij als zorgaanbieder moet gebruiken als jij overweegt om melding te maken bij Veilig Thuis (www.vooreenveiligthuis.nl) van vermoedens van geweld en/of mishandeling waar een van jouw coaches betrokken is (geweest).

Het stappenplan helpt jou als kindercoach om de kwaliteit van de signalering van huiselijk geweld en kindermishandeling te verbeteren. Je bent niet tot melden verplicht. De beslissing daartoe berust bij jou als zorgaanbieder. Het stappenplan biedt bij die overweging een houvast.

Om te voorkomen dat iedere zelfstandige kindercoach een eigen Meldcode moest ontwikkelen, heeft Stichting Adiona voor haar leden een toegespitst stappenplan opgesteld, dat direct toepasbaar is en als zodanig goedgekeurd door de LVAK. Het is raadzaam om het plan goed door te nemen om te beoordelen of jij het ongewijzigd wilt en kunt gebruiken in jouw praktijk. De verantwoordelijkheid daarvoor ligt bij jou als zelfstandige kindercoach.

Voor zeven sectoren (gezondheidszorg, onderwijs, kinderopvang, maatschappelijke ondersteuning, jeugdzorg, justitie en politie) is het wettelijk verplicht om over een Meldcode te beschikken en deze te gebruiken, wanneer men in aanraking komt met huiselijk geweld of kindermishandeling.

Kindercoaching valt niet officieel onder de jeugdzorg, gezondheidszorg of maatschappelijke ondersteuning. Stichting Adiona is van mening dat iedere bij haar aangesloten kindercoach als beroepsprofessional en zorgverlener die werkt met kinderen ook deze wet moet naleven. Stichting Adiona hanteert als leidend de wetgeving die ook geldt voor de NVO, de Nederlandse Vereniging voor Pedagogogen en Onderwijskundigen.

Jaarlijks zijn tienduizenden kinderen en volwassenen slachtoffer van mishandeling, verwaarlozing of misbruik. Onderzoek wijst uit dat zorgverleners en leraren die met een Meldcode werken dit drie keer zo vaak melden bij Veilig Thuis dan collega's waar zo'n stappenplan niet voorhanden is.

In de Wet op de Jeugdzorg is geregeld dat de zorgverlener het recht heeft om vermoedens van kindermishandeling te melden bij Veilig Thuis, zo nodig zonder toestemming van het kind of de ouder. Voor vermoedens van huiselijk geweld zal de wet Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling een vergelijkbaar wettelijk meldrecht bevatten.

Mishandeling door beroepskrachten valt niet onder het bereik van deze Meldcode, omdat dan andere stappen aan de orde zijn. Tot slot: de coachee zal niet altijd het slachtoffer zijn; hij kan ook de pleger zijn of de getuige.

Een eigen verbeterde Meldcode voor de zelfstandige kindercoach

De Ministeries van VWS en Justitie en Veiligheid hebben een [Basismodel van de Meldcode](#) opgesteld, dat is bedoeld als handreiking voor organisaties en zelfstandige beroepsbeoefenaren bij het opstellen van een Meldcode voor de eigen organisatie of praktijk. Stichting Adiona heeft dit basismodel bewerkt voor haar leden en hierover goedkeuring gekregen van de LVAK, zodat het direct kan worden toegepast in zelfstandige kindercoachpraktijken.

De Meldcode beschrijft in vijf stappen wat jij als zelfstandig kindercoach moet doen bij een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling. Er wordt daarbij uitgegaan van regelmatig contact tussen jou en je coachee. Of jij na het doorlopen van de vijf stappen daadwerkelijk melding maakt bij Veilig Thuis, bepaal jezelf. Het stappenplan wijst je de weg en helpt je bij het nemen van deze beslissing. Mocht je besluiten jouw vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld te melden, dan neemt Veilig Thuis het onderzoek vanaf dat moment van je over. Zij houden jou vervolgens op de hoogte van de uitkomsten van het onderzoek en van de acties die in gang worden gezet.

De vijf stappen van de Meldcode gaan in op het proces vanaf het moment dat er signalen zijn. Signalering is op zich geen stap, maar een grondhouding van elke professional. De hieronder beschreven stappen wijzen de weg in geval van een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling.

De volgorde van de te nemen stappen is niet dwingend of leidend. Wel is belangrijk dat je alle stappen doorloopt voordat je een eventuele melding maakt. Zo ligt het soms voor de hand om meteen met een coachee en zijn/haar ouders over bepaalde signalen te praten. In andere gevallen zul je eerst willen overleggen met een collega / de aandachtsfunctionaris van Adiona en/of met Veilig Thuis, alvorens de signalen met je coachee of ouders te bespreken.

Je kunt overigens op elk gewenst moment contact opnemen met Veilig Thuis. De medewerkers van deze organisatie kunnen je adviseren over de te zetten stappen en over het voeren van gesprekken met je coachee of zijn/haar ouders. Zij zullen naar aanleiding daarvan zelf geen stappen ondernemen richting jouw coachee of andere betrokkenen.

Invoering per 1 januari 2019 van een afwegingskader in de verbeterde Meldcode

Vanaf januari 2019 moeten organisaties en zelfstandige beroepsoefenaren met een verbeterde Meldcode en afwegingskader werken. De verbeterde Meldcode is tot stand gekomen om situaties van onveiligheid nog beter en eerder in beeld te krijgen.

Het **afwegingskader** is in de Meldcode in zowel stap 4 en 5 opgenomen. Het afwegingskader bestaat uit vijf vragen.

Verder is er om duidelijkheid te krijgen of een onveilige situatie al eerder is gesignaleerd en om deze signalen te kunnen combineren bij Veilig Thuis een **radarfunctie** toegevoegd en is in de verbeterde Meldcode ook de **participatie van kinderen** opgenomen. Het gaat hierbij om negen *actiepunten*, en in stap 3 is het gesprek met het kind toegevoegd. De verbeterde Meldcode is gebaseerd twee pijlers: *Meldnormen* en *Situaties van Onveiligheid*.

Meldnormen: in welke situaties moeten beroepskrachten melden?

Beroepskrachten *moeten* een melding doen bij Veilig Thuis in de volgende situaties:

1. In **alle** gevallen van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid en disclosure;
2. In alle **andere** gevallen waarin de beroepskracht meent dat hij, gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling;
3. Wanneer een beroepskracht die hulp biedt of organiseert om betrokkenen te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling constateert dat de onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

Situaties van onveiligheid

In dit afwegingskader zijn er situaties vastgelegd waarin de beroepskracht *altijd* moet melden bij Veilig Thuis. Dit zijn situaties waarbij er sprake is van:

- Acute onveiligheid;
- Structurele onveiligheid;
- Disclosure (d.w.z. kind/volwassene geeft zelf aan slachtoffer te zijn van mishandeling /verwaarlozing).

- Acute onveiligheid

Dit zijn situaties van een coacheer die in direct fysiek gevaar is, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig.

Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een professional allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de *afwezigheid* van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook om het onnodig toedienen of juist nalaten van toedienen van medicijnen.

- Structurele onveiligheid

Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of geweld. Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (daderschap en slachtofferschap) in de toekomst.

- Disclosure

Slachtoffers die uit zichzelf een professional om hulp vragen bij huiselijk geweld of kindermishandeling of zich uiten bij een professional zonder hulp te vragen. Deze slachtoffers dienen ook bij Veilig Thuis gemeld te worden. Dit noemen we *disclosure* oftewel: onthulling. Wanneer een kind of volwassene uit zichzelf praat over mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. De drie meldnormen zijn te vertalen in vijf afwegingsvragen die u in stap 4 stelt.

Voorbeelden van acute, structurele onveiligheid en disclosure voor deze beroepspraktijk zijn te vinden in de bijlage(n).

De 5 stappen van de Meldcode (inclusive het afwegingskader)

De aandachtsfunctionaris Meldcode van Adiona (AF) is bereikbaar voor collegiale consultatie (anoniem).

Stap 1

In kaart brengen van signalen Kindcheck

De zelfstandige kindercoach

- Observeert
- Brengt de signalen in kaart
- Bespreekt de zorg met de AF
- Overweegt een Kindcheck
- Bespreekt zijn/haar zorg met betrokkenen
- Documenteert

De aandachtsfunctionaris Meldcode van Adiona (AF) is bereikbaar voor collegiale consultatie (anoniem).

Stap 2

Collegiale consultatie
Bij twijfel: Veilig Thuis (VT)
(anoniem)
Bij twijfel: letseldeskundige

De zelfstandig kindercoach

- Doet collegiale consultatie
- Heeft overleg met de AF
- Heeft contact met VT
- Geeft (indien van toepassing) signaal in verwijsindex
- Documenteert

Indien jij als kindercoach aangesloten bent bij de verwijsindex doe hier melding.

Stap 3

Gesprek met kind/betrokkenen

De zelfstandig kindercoach

- Heeft gesprek met de cliënt/betrokkenen
- Documenteert

Soms is een gesprek stap 1. Het is zinvol om zo vroeg mogelijk (indien dit veilig is voor kind, ouder en jezelf) vanuit een naast de ouder staande attitude met ouders jouw zorgen te bespreken.

Als Kindercoach heb je in de basis niet de expertise om een volledige risicotaxatie uit te voeren.

Vaak is er onvoldoende kennis en expertise om de signalen voldoende te interpreteren.

Overleg in deze stap altijd met Veilig Thuis (en overleg met hen of er een melding nodig is).

Stap 4

Wegen van het geweld
Bij twijfel: altijd Veilig Thuis
Bespreken met betrokkenen

Afwegingskader:
Heb ik op basis van de stappen 1 t/m 4 een vermoeden van / is er sprake van huiselijk geweld en/of kindermishandeling?

Heb ik een vermoeden van / is er sprake van acute of structurele onveiligheid?

De zelfstandige kindercoach

Beoordeelt de risicotaxatie
Heeft contact met Veilig Thuis
Weegt het vermoeden van mishandeling.

Weegt of er sprake is van acute of structurele onveiligheid.
Documenteert

De kindercoach bespreekt de keuzes met betrokkenen, organiseert hulp en blijft kind en ouders volgen en documenteert

Het kan zijn dat de ouders na een gesprek (stap 3) openstaan voor meer hulp, je kan dan zelf doorverwijzen (belang sociale kaart).

Zorg wel dat iemand (jij) degene die het van jou overneemt volgt en monitort of de onveilige situatie is gestopt.

Overleg bij twijfel met Veilig Thuis en documenteer dit.

Stap 5

Beslissen
1. Is melden noodzakelijk?
2. Is hulp bieden/ organiseren (ook) mogelijk?

Afwegingskader:
Ben ik in staat effectieve (passende) hulp te bieden of organiseren?

Werken betrokkenen mee aan de geboden of georganiseerde hulp?

Leidt deze hulp tot duurzame veiligheid?

De zelfstandig kindercoach

Overlegt en meld (eventueel) bij Veilig Thuis
Bespreekt de melding met betrokkenen
Documenteert

De Kindercoach vult een VIM melding in voor de AF van Adiona.

De aandachtsfunctionaris monitort deze binnen Adiona.

Mailadres Adiona aandachtsfunctionaris Meldcode: Meldcode@adiona.nl

Korte Toelichting bij de stappen van de Meldcode

Stap 1 – het in kaart brengen van signalen

Als jij in jouw functie als zelfstandig kindercoach signalen opvangt van huiselijk geweld of kindermishandeling, leg je deze signalen vast in een dossier, ook de (uitkomsten van) de gesprekken die je over de signalen voert met de coachee en/of zijn ouders, de stappen die je zet en de besluiten die je neemt. Daarbij is het van belang om feiten en signalen uit elkaar te houden.

Als de informatie van een ander komt dan de coachee zelf, dient deze bron vermeld te worden bij de informatie. Als de signalen gaan over de kinderen van een ouder die je begeleidt / broertjes of zusjes, met wie jij dus zelf geen contact hebt, kunnen deze signalen aanleiding geven voor nader onderzoek naar de omstandigheden waarin deze kinderen verkeren. In deze stap doe je ook de kindcheck als je coachee een adolescent of ouder betreft. Zie bijlage 2.

Let op. Kindercoaches zijn niet verplicht een dossier te hebben. Echter voor het wel overwegend omgaan met signalen van kindermishandeling is het wel zinvol deze feitelijk op papier te zetten. Adiona adviseert de bij aangesloten kindercoaches om dus wel een dossier te hebben volgens de geldende wet- en regelgeving. Alles wat over een ouder of kind op papier staat is een dossier en valt hierdoor onder de privacywetgeving. Zorg dat je hier zorgvuldig mee bent, bewaar gegevens achter slot en grendel en wees je bewust dat het dossier altijd ter inzage voor ouders is.

Stap 2 - collegiale consultatie en raadplegen van Veilig Thuis

Om de hierboven genoemde en in kaart gebrachte signalen goed te kunnen duiden, is overleg met een deskundige collega noodzakelijk. Collegiale consultatie met een collega supervisor, in een intervisiegroep of met de aandachtsfunctionaris Meldcode binnen Adiona mag alleen plaatsvinden indien dit anoniem is (ivm wet op de privacy van de coachee).

Op basis van anonieme coacheegegevens kunt u (daarnaast) ook Veilig Thuis of een deskundige op het gebied van letselduiding (arts of verpleegkundige) raadplegen. Je hoeft daarvoor jouw beroepsgeheim niet te doorbreken. Omdat de deelnemers van Adiona vaak als enige zelfstandige met het kind/de ouders werken adviseren wij om altijd (anoniem) met Veilig Thuis te overleggen.

Stap 3 - een gesprek met de client

Na het collegiaal overleg en/of het adviesgesprek met Veilig Thuis, bespreek je de signalen met jouw coachee en/of ouders. Soms worden in dat gesprek de vermoedens van mishandeling of geweld weggenomen en zijn vervolgstappen niet nodig.

In het gesprek gaat het er om dat je:

- het doel van het gesprek uitlegt;
- de signalen (de feiten die u heeft vastgesteld en de waarnemingen die u heeft gedaan) bespreekt;
- de coachee en /of ouders uitnodigt om daarop te reageren;
- pas na deze reactie interpreteert wat je hebt gezien, gehoord en in reactie daarop is verteld.

Mocht door het voeren van een gesprek over de signalen de veiligheid van een van de betrokkenen in het geding komen, dan kun je besluiten jouw vermoeden nog niet met de coachee of ouders te bespreken. Denk daarbij aan de mogelijkheid dat de dader zich afreageert op het slachtoffer of dat de coachee/ouders de contacten met je zal verbreken, waardoor je hem/haar uit het zicht verliest. Het kan ook zijn dat een coachee te jong is, waardoor een dergelijk gesprek te belastend is. Ook hierover kun je overleggen met Veilig Thuis.

Bij het voeren van een gesprek met een kind alleen, geldt als uitgangspunt dat de ouders hierover vooraf worden geïnformeerd, behalve wanneer je vermoedt dat daarmee de veiligheid van het kind in gevaar komt.

Als je op basis van de signalen een ernstig misdrijf vermoedt, is het verstandig om de te zetten stappen af te stemmen met de interventies van de politie, al dan niet via het Veilig Thuis. Gesprekken met slachtoffer en getuige kunnen het leveren van bewijs in de strafzaak namelijk belemmeren.

Stap 4 – het wegen van het geweld of de kindermishandeling en het afwegen van acute of structurele onveiligheid

Na de beschrijving van de signalen, de uitkomsten van het gesprek en het advies van deskundigen, weeg je de verkregen informatie. Je doet dat met een inschatting van het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling en de aard en ernst hiervan. Veilig Thuis kan uiteraard ook in deze fase behulpzaam zijn. Bij twijfel over het risico, de aard en de ernst van het geweld / de mishandeling dien je altijd Veilig Thuis te raadplegen; zij helpen je te bepalen of het verstandig is zelf hulp te organiseren of een melding te doen.

Sinds 1 januari 2019 geldt het afwegingskader binnen de Meldcode. Naast dat je weegt of de signalen wijzen op een vermoeden van kindermishandeling of geweld weeg je ook of er een acute dreiging is of er signalen zijn dat er sprake is van structurele onveiligheid (zie bijlage 1).

Vijf afwegingsvragen

Indien er sprake is van 'weet het niet', ga je uit van 'Nee'.

	1	<p><i>Heb ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de Meldcode een vermoeden van (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling?</i></p> <p>Nee: Afsluiten en vastleggen in dossier. Ja: Ga verder met afweging 2.</p>
Meldnorm 1	2	<p><i>Schat ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de Meldcode in dat er sprake is van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid?</i></p> <p>Nee: Ga verder met afweging 3. Ja: Melden bij Veilig Thuis. De afwegingen 3 tot en met 5 worden samen met Veilig Thuis doorlopen.</p>
Meldnormen 2 / 3	3	<p><i>Ben ik in staat effectieve hulp te bieden of organiseren om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</i></p> <p>Nee: Melden bij Veilig Thuis. Ja: Ga verder met afweging 4.</p>

4	<p><i>Aanvaarden de betrokkenen hulp om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden en zijn zij bereid zich hiervoor in te zetten?</i> Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</p> <p>Nee: Melden bij Veilig Thuis. Ja: Hulp bieden of organiseren, ga verder met afweging 5.</p>
5	<p><i>Leidt de hulp binnen de gewenste termijn tot de noodzakelijke resultaten ten aanzien van de veiligheid en/of het welzijn (herstel) van alle betrokkenen?</i> Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</p> <p>Nee: (Opnieuw) melden bij Veilig Thuis. Ja: Hulp opstarten met afspraken over het volgen van toekomstige (on)veiligheid met betrokkenen en samenwerkingspartners.</p>

Voor uitgebreide toelichting: zie bijlage 1.

Als kindercoach heb je vaak niet voldoende expertise om zelf een volledige risicotaxatie en afweging uit te voeren. Adiona adviseert de bij haar aangesloten Kindercoach daarom in deze stap altijd overleg met en advies in te winnen bij Veilig Thuis.

Stap 5 – het nemen van een beslissing: hulp organiseren of melden

Je komt op basis van alle informatie tot een besluit:

- Bij acute onveiligheid of structurele onveiligheid meld je altijd bij Veilig Thuis;
- Er wordt hulp geaccepteerd en maar je bent niet in staat deze te organiseren en/of te monitoren of deze de onveiligheid voldoende doet stoppen (zie bijlage 1). Dan overleg en meld je de situatie bij Veilig Thuis;
- Er wordt hulp geaccepteerd, als kindercoach ben jij in staat deze te organiseren en te monitoren dat deze voldoende en tijdig bijdraagt aan herstel van de veiligheid en het welzijn van de betrokkene. Je maakt samen met alle betrokkene een veiligheidsplan voor mogelijk onveilige situaties in de toekomst en spreekt af wie hier de regie over voert. (zie bijlage 1)

Het gaat er bij deze afweging om of jij zelf, gelet op je eigen competenties, verantwoordelijkheden en professionele grenzen, in voldoende mate effectieve hulp kunt bieden of organiseren. In alle gevallen waarin dit niet of maar gedeeltelijk het geval is, overleg je met Veilig Thuis of een melding noodzakelijk is. Dit bespreek je (mits er geen gevaar is) eerst met de betrokkene

Als jij, als kindercoach, zelf in staat bent hulp te organiseren, een veiligheidsplan te maken met alle betrokkene en te monitoren of er voldoende herstel plaats vindt dan hoef je geen melding te doen bij Veilig Thuis. Je kan dan alsnog een melding doen als het geweld niet binnen de gestelde termijn verbeterd en stopt of opnieuw oplaat.

Het afwegingskader in de Meldcode

De stappen 1, 2 en 3 in de Meldcode wijzigen niet. In de stappen 4 en 5 is het afwegingskader ingevoegd. Stap 5 van de Meldcode is uitgebreid met twee beslissingen die in deze volgorde genomen dienen te worden: is melden noodzakelijk en vervolgens is hulpverlening (ook) mogelijk?

De Meldcode richt zich op huiselijk geweld en kindermishandeling, daaronder ook begrepen seksueel geweld, vrouwelijke genitale verminking, eengerelateerd geweld, oudermishandeling (kind-oudergeweld), ouderenmishandeling en huwelijksdwang. In dit afwegingskader vatten we dit alles onder huiselijk geweld en kindermishandeling.

De toepassing van dit afwegingskader

Een afwegingskader biedt een professional (Kindercoach) een vijftal afwegingen die hem/haar ondersteunen om in een concrete situatie rond een cliënt/cliëntensysteem te bepalen of melden bij Veilig Thuis is aangewezen en of hij/zij zelf hulp kan bieden of organiseren. Zie schema stap 4 van de Meldcode. Het afwegingskader geeft de professionele norm weer voor situaties van (vermoedens van) huiselijk geweld en kindermishandeling waarin melden bij Veilig Thuis volgens de beroepsgroep als noodzakelijk wordt beschouwd. Dit afwegingskader biedt helpende vragen bij de betreffende afwegingsvraag die de professional kindercoach zichzelf in een concrete situatie kan stellen. Het afwegingskader is dus geen checklist die tot 'ja' of 'nee' leidt.

Uitgangspunten bij het hanteren van dit afwegingskader

- De professional (Kindercoach) werkt zorgvuldig en baseert de te maken afwegingen op feitelijke, zo concreet mogelijke en relevante informatie over de cliënt/het cliëntensysteem. Deze informatie heeft hij zoveel mogelijk zelf verzameld (uit de eerste hand), eventueel vult hij deze aan met informatie uit andere bronnen (uit de tweede hand).
- De professional (kindercoach) gaat ook op zoek naar informatie of een andere interpretatie van de beschikbare informatie die, naast het vermoeden van kindermishandeling en/of huiselijk geweld, andere verklaringen voor de ontstane situatie kunnen bieden.
- De professional (Kindercoach) realiseert zich dat hij mogelijk niet als eerste en waarschijnlijk ook niet als laatste betrokken is bij de betreffende cliënt/ het betreffende cliëntensysteem. Dit betekent dat hij kennisneemt van en zich rekenschap geeft van dat wat aan het eigen handelen voorafging, en afstemt met mogelijke andere betrokken professionals.
- De professional (kindercoach) handelt vanuit de opgebouwde relatie met de cliënt/het cliëntensysteem. Vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling vragen van de professional (Kindercoach) tegelijkertijd de werkrelatie met de cliënt/ het cliëntensysteem vast te houden én de signalen en zorgen zo concreet, feitelijk en expliciet mogelijk te benoemen.
- De beroepsuitoefening van professionals in de zorg kent regelmatig dilemma's. Dit is bijvoorbeeld het geval als de ernst van de geweldssituatie in een cliëntensysteem niet zo duidelijk is, er weinig feiten te achterhalen zijn of er een continue dreiging lijkt van geweld. Melden bij Veilig Thuis wordt soms ervaren als een dilemma. De afweging al dan niet te melden moet zorgvuldig gebeuren. De professional (Kindercoach) maakt bij dit soort afwegingen gebruik van collegiale consultatie, bijvoorbeeld door een aandachtsfunctionaris kindermishandeling en huiselijk geweld van Stichting Adiona te raadplegen en/of door advies te vragen bij Veilig Thuis.
- Als de professional (Kindercoach) niet weet of er kinderen zijn in het cliëntensysteem voert deze de verplichte kindcheck uit. Als er opgroeiende kinderen zijn zorgt de professional ervoor dat naar hun visie gevraagd wordt, dat hun mening meeweegt en dat zij informatie krijgen.

Afweging

Heb ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de Meldcode een vermoeden van of is er sprake van huiselijk geweld en/ of kindermishandeling?

De professional (Kindercoach) vraagt zich na het doorlopen van de stappen 1, 2 en 3 af of het huiselijk geweld en/of kindermishandeling nog steeds gaande is of dat er nog steeds sprake is van een vermoeden daarvan. In alle stappen van de Meldcode is het mogelijk deze af te sluiten. Ook is het op ieder moment mogelijk de Meldcode opnieuw te starten. De professional (Kindercoach) legt de bevindingen vast in het dossier (met in achtneming van de hiervoor geldende privacywetgeving).

Het model met de stappen van de Meldcode en de daarin opgenomen afwegingsvragen impliceert een zekere volgordelijkheid. In de praktijk lopen deze stappen en de te maken afwegingen in hulpverleningsprocessen vaak door elkaar heen.

Definities en voorbeelden acute, structurele onveiligheid en disclosure

In samenspraak met Veilig Thuis zijn standaard definities en voorbeelden opgesteld. Deze voorbeelden zijn algemeen en gericht op bijvoorbeeld: maatschappelijk werk, wijkteam, jeugdzorg, instelling.

Acute onveiligheid

Definitie	Een persoon is in direct fysiek gevaar, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig.
Toelichting	Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een beroepskracht allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook het onnodig toedienen van medicijnen of het verrichten van onnodige zorg.
Voorbeelden	Vermoeden op (ernstig) toegebracht letsel bij personen vanaf -9 maanden of een poging daartoe dat als teken van onveiligheid wordt ingeschat. Daaronder vallen tenminste alle letsels die medische behandeling behoeven. (Ernstig) letsel met een vermoeden dat dit is toegebracht, of een poging daartoe. Poging tot verwuring. Wapengebruik. Geweld tijdens de zwangerschap. (Vermoeden van) seksueel misbruik of seksueel geweld of seksuele exploitatie door iemand uit de huiselijke kring of door iemand tot wie het slachtoffer in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, en een reële kans op herhaling of onvoldoende zicht daarop.

Acute bedreiging door een ouder/verzorger om een naaste (waaronder (ex)-partner, kinderen of familielid) te doden, ernstig letsel toe te brengen of hun vrijheid te benemen (opsluiting, familiedrama, eer- wraak, vrouwelijke genitale verminking (VGV)).

Onthouden van direct noodzakelijke zorg, voedsel, medicatie, huisvesting en hulpmiddelen waardoor de gezondheid acuut wordt bedreigd (-9 maanden tot 110 jaar).

Als een ouder/verzorger (medische) klachten/aandoeningen bij een minderjarige, (zorg)afhankelijke volwassene of oudere verzint, (medische) onderzoeksgegevens of bestaande klachten en afwijkingen vervalst of in het kader van een onderzoek bewust selectief verstrekt of (medische) klachten en afwijkingen die acuut de gezondheid bedreigen, daadwerkelijk veroorzaakt.

Door het slachtoffer of ouder/pleger zelf onthullen van - en/of hulp vragen voor - een situatie van actuele kindermishandeling en of huiselijk geweld waar hulp onvoldoende oplossing voor biedt.

Een acuut onveilige situatie ontstaat of zorg dreigt weg te vallen voor een minderjarige of (zorg)afhankelijke volwassene of oudere vanwege een (dreigende) suïcide, automutilatie, acuut psychiatrisch beeld, intoxicatie door alcohol en/of drugs door ouder/verzorger.

Gebruik van alcohol/drugs door zwangere of huiselijk (fysiek) geweld richting zwangere dat acuut de gezondheid van de zwangere en/of de ongeborene bedreigt.

Vrijheidsbeperkende maatregel voor pleger loopt af zonder dat er afdoende veiligheidsmaatregelen genomen zijn.

Noodgedwongen vlucht van huis door (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.

Blootstellen van een kind aan oorlogsgeweld door te gaan wonen in een oorlogsgebied en/of zich aan te sluiten bij een groepering die aan strijd in oorlogsgebied deelneemt.

Een minderjarig kind dat alleen gelaten wordt in huis zonder toezicht en verzorging van een volwassene.

Minderjarigen die opgesloten worden in huis en onthouden worden van eten en drinken.

Minderjarigen die met een alleenstaande ouder leven, waarbij deze ouder een acute psychose krijgt.

Structurele onveiligheid

Definitie	Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of van geweld.
Toelichting	Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (plegerschap en slachtofferschap) in de toekomst. In de afweging of sprake is van structurele onveiligheid is ten minste over de volgende factoren informatie nodig: herhaling van geweld /onveiligheid, oudersignalen en eventuele kindsignalen/signalen van slachtoffers.
Voorbeelden	<p>Minderjarigen die opgroeien bij ouders met zodanig ernstige problematiek ten gevolge van verstandelijke beperking, middelenverslaving, psychische problematiek dat de fysieke en emotionele veiligheid van het kind bij herhaling en/of voortdurend wordt bedreigd en de ontwikkelmogelijkheden van deze minderjarigen structureel ingeperkt worden.</p> <p>Vergelijkbare situaties met kwetsbare ouderen en een mantelzorger.</p> <p>Ernstige verwaarlozing die voor jonge opgroeiende kinderen blijvende schade kan veroorzaken.</p> <p>Minderjarigen die een hoog schoolverzuim hebben.</p> <p>Minderjarigen die stelselmatig getuige zijn van huiselijk geweld.</p> <p>Minderjarigen die geregeld fysiek mishandeld worden.</p> <p>Psychische en/of fysieke mishandeling door escalerende vormen van langdurige stalking in partnerrelaties.</p>

Disclosure

Definitie	Slachtoffers die uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen of zich uiten bij (mogelijk) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
Toelichting	Wanneer een slachtoffer, kind of volwassene, uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen bij mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling of zich hierover uit, zonder hulp te vragen, betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. Het met onvoldoende voorbereiding met de ouders/pleger(s) bespreken van de (door het slachtoffer) geuite zorgen kan leiden tot (verergering van) situaties van acute of structurele onveiligheid. Dit geldt uitdrukkelijk ook voor specifieke vormen van huiselijk geweld zoals (ex-)partnerstalking, huwelijksdwang, eergereleerd geweld en ouderenmishandeling. Een professionele norm tot melden betekent in dit geval zorgvuldige afstemming over de vervolgacties tussen de beroepskracht, Veilig Thuis en het slachtoffer.
Voorbeelden	

De afwegingen bij het doen van een melding bij Veilig Thuis

Toestemming voor het doen van een melding

In geval jij besluit een melding te doen van de mishandeling of het geweld bij Veilig Thuis, dan leg jij jouw coachee en/of ouders eerst uit wat een melding voor hem/haar betekent en wat het doel van de melding is. Hebben ouders en/of de coachee bezwaar tegen de melding, dan ga je daarover met elkaar in gesprek om te zien of je aan de bezwaren tegemoet kunt komen. Als ouders / de coachee bij zijn bezwaren blijft, dan weeg je die af tegen de noodzaak om de coachee of een ander te beschermen tegen het geweld of de mishandeling. Als jij besluit om melding te doen, ook zonder dat jij daarvoor toestemming van je coachee/ en of ouders hebt verkregen, dan kan er sprake zijn van een 'conflict van plichten'. Het gaat dan altijd om een coachee en/ of ouders die zich in een ernstige situatie bevindt en alleen kan worden geholpen door een ander bij de aanpak te betrekken.

Verdere achtergrond informatie hierover is te vinden in de wegwijzer huiselijk geweld, kindermishandeling en beroepsgeheim en de folder horen, zien en zwijgplicht van het ministerie van justitie. https://www.huiselijkgeweld.nl/doc/publicaties/horen_zien_en_zwijgplicht_2009.pdf

Mondelinge of schriftelijke toestemming

De manier waarop toestemming wordt verkregen staat je vrij. Mondelinge toestemming om gegevens te verstrekken is in principe voldoende. Maar met het oog op eventuele bewijsvoering verdient schriftelijke toestemming de voorkeur. Noteer in beide gevallen de datum waarop de toestemming is verkregen. Vermeld verder welke gegevens er precies verstrekt zullen worden, aan wie en waarom

De jeugdige cliënt en zijn ouder(s)

Als jouw coachee nog geen 12 jaar oud is, dan voer je het gesprek over de melding met diens ouder(s). Is jouw coachee ouder dan 12, maar nog geen 16 jaar, dan voer je het gesprek met jouw coachee of met de ouder(s). Woont jouw coachee nog thuis, ook al is hij al 16 jaar, dan worden de ouders ook in dit geval bij het gesprek betrokken. Als de veiligheid van jouw coachee, van jezelf of van andere betrokkenen in het geding zou kunnen komen, kun je afzien van een gesprek met jouw cliënt of zijn ouder(s). Dat kan ook als je goede redenen hebt om aan te nemen dat jouw cliënt het contact met jou zal verbreken en daardoor uit het zicht raakt.

Bekendmaking van de identiteit van de melder bij vermoedens van kindermishandeling

De Wet op de Jeugdzorg geeft aan dat de identiteit van de melder door Veilig Thuis aan het gezin bekend wordt gemaakt. De melder kan bij uitzondering anoniem blijven als de veiligheid van de jeugdige cliënt, van andere jeugdigen, van jou als beroepskracht of van jouw medewerkers in gevaar kan komen, of als de vertrouwensrelatie tussen jou en jouw jeugdige cliënt verstoord zou kunnen worden.

De melding bij Veilig Thuis

Bij een melding geef je zoveel mogelijk feiten en gebeurtenissen weer die je hebt waargenomen. Je moet daarbij duidelijk aangeven of deze feiten en gebeurtenissen van jezelf of van anderen afkomstig zijn. Daarbij bespreek je ook wat jij zelf, na de melding, binnen de grenzen van de coaching kunt doen om de coachee of diens gezinsleden te beschermen en te ondersteunen. Jouw betrokkenheid bij de coachee houdt niet op na de melding. In overleg met Veilig Thuis kom je tot een gemeenschappelijke aanpak.

Na een melding onderzoekt Veilig Thuis de signalen nader. De organisatie zet acties in gang die de coachee en zijn gezinsleden voldoende beschermen. Veilig Thuis gaat bij een onderzoek in gesprek met de ouders en de beroepskrachten die met het kind te maken hebben.

Op basis daarvan besluit Veilig Thuis wat er moet gebeuren. Vaak wordt vrijwillige hulp in gang gezet, maar Veilig Thuis kan ook besluiten melding te doen bij de Raad voor de Kinderbescherming en/of aangifte te doen van mishandeling bij de politie.

Veilig Thuis zoekt na een melding contact met de cliënt om te beoordelen welke hulp noodzakelijk is. Vervolgens organiseert Veilig Thuis hulp voor slachtoffer en pleger en motiveert hen zonedig om deze hulp te accepteren. Veilig Thuis houdt jou op de hoogte van de uitkomsten van het onderzoek en van de acties die in gang worden gezet.

Contactgegevens voor het melden van huiselijk geweld of kindermishandeling

Vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling kun je melden bij Veilig Thuis via telefoonnummer 0800-2000 (gratis en 24/7 bereikbaar)

Deskundigheid eergeerelateerd geweld/meisjesbesnijdenis

Er gelden specifieke aandachtspunten als er sprake is van (een vermoeden van) eergeerelateerd geweld. Zo dient men in deze zaken altijd een deskundige te raadplegen, omdat het collectieve karakter van deze vorm van geweld specifieke expertise vraagt. U kunt een op het gebied van eergeerelateerd geweld deskundige raadplegen of Veilig Thuis.

Bij acute bedreiging van de veiligheid worden de stappen versneld, zo nodig binnen 1 uur. Denk hierbij aan (vermoedens van) een gedwongen huwelijk, achterlating, eerwraak die op (zeer) korte termijn dreigen plaats te vinden. Niet ingrijpen kan leiden tot moeilijk of niet omkeerbare situaties. Neem in dergelijke gevallen direct contact op met de aandachtsfunctionaris eergeerelateerd geweld bij de politie of een andere in uw eigen Meldcode vermelde deskundige op dit specifieke terrein.

Gezien het feit dat de bij Adiona aangesloten kindercoaches in andere regio's werkzaam kunnen zijn adviseert Adiona om altijd direct overleg te hebben met Veilig Thuis indien er sprake is van eergeerelateerd geweld / meisjesbesnijdenis.

Daarnaast adviseert Adiona met klem om als kindercoach de sociale kaart in jouw eigen regio goed in beeld te hebben. Zorg dat je weet waar jij jouw coachee (kind en ouders/netwerk) naar toe kunt verwijzen indien er meer hulp noodzakelijk, zorg dat jij weet hoe jij Veilig Thuis het best benaderd.

Verwijsindex risicjongeren

Indien jij als kindercoach middels samenwerking met de gemeente o.i.d. toegang hebt tot de Verwijsindex risicjongeren is het raadzaam om ook te overwegen om hier een melding te doen.

Bijlage 3 Wettelijke verplichtingen

Kindcheck

De kindcheck is onderdeel van de Wet Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Doel van de kindcheck is om meer kinderen in beeld te brengen die ernstig risico lopen mishandeld of verwaarloosd te worden door de situatie waarin hun ouder(s) verkeert of verkeren. De kindcheck vindt plaats in **stap 1 van de Meldcode**.

De kindcheck geldt voor alle professionals die onder de Wet verplichte Meldcode vallen. De kindcheck is gericht op professionals die contacten hebben met volwassen cliënten en niet met hun kinderen en daarom ook niet beschikken over kindsignalen.

De kindcheck is in alle gevallen aan de orde waarin de professional zich, vanwege de ernstige situatie van zijn volwassen cliënt, zorgen maakt over mogelijk aanwezige minderjarige kinderen. De kindcheck geldt als een professional meent dat er, vanwege de toestand van zijn volwassen cliënt, risico's zijn op ernstige schade voor kinderen of een bedreiging van de veiligheid van kinderen die afhankelijk zijn van de zorg van cliënt. Zo geldt de kindcheck bijvoorbeeld in geval van een ernstige (chronische) depressie, zware verslaving, (dreigende) huisuitzetting, geweld tussen huisgenoten, suïcidepoging.

NB:

Ook het contact met een adolescent waarbij de professional zich zorgen maakt over eventueel aanwezige broertjes en zusjes in het gezin kan aanleiding zijn voor het uitvoeren van de kindcheck. De kindcheck geldt ook voor zwangere vrouwen.

Heb je twijfels over de veiligheid van de kinderen? Dan doorloop je de stappen van de Meldcode. Je legt eerst vast door welke signalen bij de ouder je twijfelt over de veiligheid van de kinderen. Daarna volg je de verdere stappen van de Meldcode die ervoor zorgen dat er ook verder onderzoek plaatsvindt en dat er, zo nodig, passende hulp komt.

Informatie over meldrecht in relatie tot beroepsgeheim

Het beroepsgeheim of de zwijgplicht is een belangrijke voorwaarde voor effectieve hulpverlening. De vertrouwensrelatie met een cliënt of patiënt is van wezenlijk belang. Toch kunnen er situaties zijn waarin de problematiek zo ernstig is dat het doorbreken van het beroepsgeheim noodzakelijk is. Dit is het geval bij ernstige vormen van huiselijk geweld of kindermishandeling, waarbij de betrokkenen zelf niet of onvoldoende mee kunnen of willen werken.

Meldrecht

De regels voor het verbreken van het beroepsgeheim gelden voor alle situaties waarin een cliënt zich in een ernstige situatie bevindt. Bij een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld is dit in een meldrecht vastgelegd in de Wet maatschappelijke ondersteuning (art. 5.2.6 Wmo). Dit biedt iedere beroepskracht met een beroepsgeheim of een andere zwijgplicht het recht om een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld bij Veilig Thuis te melden. Ook als zijn cliënt, patiënt of leerling daar geen toestemming voor geeft. Daarnaast biedt het meldrecht beroepskrachten de mogelijkheid om informatie over een cliënt, patiënt of leerling te verstrekken als Veilig Thuis daarbij in een onderzoek naar vraagt.

NB: Het wettelijk meldrecht geldt ook als er alleen meerderjarigen bij het huiselijk geweld zijn betrokken. Voor een zorgvuldige besluitvorming is het noodzakelijk dat de beroepskracht de situatie, voordat hij zijn besluit neemt, bespreekt met een deskundige collega en zo nodig ook (op basis van anonieme cliëntgegevens) advies vraagt aan Veilig Thuis. Verder is het van belang dat de aanwezigheid van voldoende relevante feiten of signalen en zorgvuldige verzameling van deze feiten en signalen aantoonbaar is, en dat er een zorgvuldige en concrete afweging van belangen is geweest.

Participatie van kinderen

Voor kinderen die mishandeld, verwaarloosd of seksueel misbruikt worden, is het essentieel dat zij gezien en gehoord worden door volwassenen in hun omgeving die (professioneel) betrokken zijn en die zij vertrouwen. Aangezien de zelfstandig werkende kindercoach degene is die de signalen of informatie ziet/ hoort of ontvangt speelt zij een grote rol in de participatie van de het kind. Binnen de Meldcode wordt het kind veel aangeduid als de coachee.

Echter, omdat de achtergrond en deskundigheid van de kindercoaches heel divers is adviseert Adiona de bij haar aangesloten kindecoaches om over de participatie van het kind advies en informatie in te winnen bij Veilig thuis. Daarnaast is het belangrijk dat de kindercoach op de hoogte is van de *“Handreiking Participatie van kinderen in de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling”* (VWS, 2018). Verder is het belangrijk dat de kindercoach zich daarnaast verdiept in de verschillende aspecten van werken met de Meldcode, gespreksvoering met kinderen en signaleren van kindermishandeling. En hier eventueel scholing of training in te volgen.

Bij de participatie van een kind in de Meldcode gaat het over

Informatie over het proces

Wie wat aan het doen is.

Waarom diegene dit aan het doen is.

Wanneer dit gebeurt.

Wat de zorgen zijn.

Welke besluiten er genomen worden, door wie, over wat en wanneer.

Wanneer er terugkoppeling is van bijv. Veilig Thuis en waarover.

Mogelijkheden voor het kind voor participatie, meedenken, mening geven.

Recht op klacht of verzet.

Informatie over veilig opgroeien

Hoe en wie geeft de informatie aan kinderen over hun recht om veilig op te groeien?

Wat is een normale omgang tussen ouder en kind?

Hoe gaat u een kind ontschuldigen?

Recht op eigen mening

Wie het kind informeert over het recht om betrokken te worden, het recht op een eigen mening te geven en de mogelijkheden daarvan.

Vragen en luisteren naar de visie van het kind

Denk hierbij aan:

De mening van het kind over bestaande zorgen.

De door het kind geopperde oplossingen.

De mening over voorgestelde beslissingen.

De mening van het kind in de besluitvorming

Wie, hoe en wanneer de mening van het kind wordt gevraagd over de besluitvorming.

Route bij disclosure

De kindercoach zal bij disclosure moeten handelen volgens de stappen van de Meldcode en te allen tijde contact opnemen met Veilig Thuis en het kind/ de coachee hierover informeren.

Steun

Hoe wordt er na een melding/ overdracht steun wordt geboden aan het kind. Hoe wordt dit met het kind besproken? Hoe en wie houdt hierover contact met Veilig Thuis en eventuele (andere) hulpverlening? De Kindercoach participeert hierin zoveel mogelijk wanneer dit passend is.